

מנחם בגין

תחזיות דימוגרפיות והמציאות

א.

מיד לאתר ששת ימי הלחימה, אשר בעקבותיהם חלת אבותינו, השמענו גם באוני, שאלות תאומות. מאין יבואו יהודים? מינו ניקח את היהודים? שאלות אלו, מהן בקצ הפסקות הגדול, אי אף הכתרון הפסימי, לון בהתנה חובבית, אך מותנית. לוא ידענו, כי בשנים הבאות תהיה עליה גדולה, היינו אולי גם אנו מקבלים את הרעיון של ארץ ישראל, שאין עוד לחלקה, אבל עם העליה הגדולה באופק? חרבת היתה להשיב למפקקים, בדיון החשוב הזה, חיונית דעת, כי אחר מלחמת המדור, תבוא תקופה של עליה גדולה גם ממזרח וגם ממצרב, הדברים גרשמו לא רק בוכרון.

אפשר היה להבין לתחייה ביחס למיקדם של שיבה ציון הצפויה. בשנים שקדמו ל-מלחמת ששת הימים, ירדה העליה, ולחנה הירידה, היה מיתון. מספרם של היהודים, השבים לארצם, הצטמק לאליים, מדי שנה בשנה. לאחוז השנים ההן, הגענו כמעט ל-שיוון בין הבאים ובין העוזבים. נתקבל רושם, כי ישבו מקורות העליה ונעלמו מני עיה, או גם בנפצה הנדיחה הנודעת, לא לחהילה, על יוצא שיתבקש לכנות את החשמל בלוח.

אמנם, במחצית השניה של העשור הקודם או, במפורש, בשנתיים האחרונות לשרותי של השנתיים הסובייטי, ציבוחין, החלו לבוא אלינו מארצו כמה מאות יהודים, כמעט כל חודש. מן הימים ההם זכרתי מספר מסויים של עולים יכוח, אשר באילו נפלט מפיו של הנציג הסובייטי, הפקה. באחת משיחותינו עמדת, כמובן, על זכוחם של בני הלאום היהודי, המוכר בברית המועצות, לבוא לי מדינה היהודית, אשר מוסקבה הכירה בה. השיב לי ציבוחין, בעוד עיניו שזוקות: ,דברך אלה בוגדים את האינטרס של מפלגת תך, נבית, שאנו נתיר לשלושים ארבעים אלף יהודים לציאת לישראל, עליך לזכור, כי הם יבואו מארץ סוציאליסטית ולא יציבו בער גחיל".

דאגתו של הדיפלומט הסובייטי לכוחו הי צבוי, של גוש תנועת החרות — המפלגה הליברלית היתה נוגעת ללב. בקשתיו להיר דיע למנועים עליו, כי אנו מבקשים שהיהודים זים בברית המועצות יבואו אלינו, שלא יעצבו. בעדנו, העיקר שיבואו. משרע אני, כי דובר כל מפלגה ציונית אחרת, לרבות סוציאליסטית, היה מגיב כך על השערתו המדינית של ציבוחין. הלב, אשר כבש את השומת לבי, היה המספר: שלושים ארבעים אלף, זה כבר משהו. ומישור, בודאי, עומד מאחוריו. מתוך הנסיגן, היה יסוד להניח, כי

הוא הוסל לא במקרים מוחלטת. אבל עם מאות בחודש, הדוך לרבות היא רחוקה. וגם המאות חלו לבוא בינו, יולי 1967, מיד לאחר צאתו של ציבוחין מרמת גן, לאן איבנו יודעים.

בימים ההם, לחיזוק הפסיכיות, הוגשו לנו תחזיות דימוגרפיות מלומדות, אחת מהן קבעה, באורח הקרוי קדיע, כי בעוד שלושים שנה ישחרו הערבים עם היהודים בארץ ישר אל המערבית, ומשנת 1997, על פי ספירתם (לא של הערבים), הם יעלו עלינו במספרם. במילים אחרות, יעבור דור, והרוב היהודי יהיה למיעוט, המיעוט הערבי יהיה לרוב, ואיכה גקים שלטוננו הדימוקרטי במקרה היהודים?

מאז הוגשו השאלות ותיוקו התחזיות, חלפו ארבע שנים ומחצתה. יש להניח, כי כל משכיל בישראל מעונין לערוך השוואה ביניהן ובין המציאות, הבה ונתבונן.

ב.

לרשותנו עומדים טורי המספרים, הי מסופקים על ידי מומחים לשבר אהון. כל הכבוד להם; אך לא נלאה את הקוראים בטבלאות המפורטות. השאלה המרכזית, הי עומדת לפנינו, היא, האם הרוב היהודי בארץ ישראל המערבית בתמעט מאז מלחמת ששת הימים, או לאו. חלק פרק זמן, שהוא בין שבעים לששית של התקופה מבושרת הרעות: שלושים השנים הבאות. לו היה מתברר, כי במשך ארבע-עשר השנים האחרונות הצטמק, באופן יחסני, הרוב היהודי היו רבי הסטטיסטיקה-אומרים לנו, כי תחת זיתם מתאמחה הם, היה מוכיחים לנו, באר תחת המספרים ובמופתי החישובים, כי בין אמצע 1967 ועד סוף 1971 נחמעט הרוב היהודי בתמישה אחוזים בקירוב. עתה נרור, היו אומרים, כי עד שנת 1976, ירד רובנו בעשרה אחוזים. אין עוד ספק, דיו מפטי רים, כי בהתקרבו אל שנת אלפים, יימחק כליל השליש, בערך, המנדיל בין הרוב היהודי ובין המיעוט הערבי בארץ ישראל המערבית. הוא שאמרנו; הלאו הזהרנוכם ואלם מה אומרת לנו המציאות? גם ביתס למספרים ואתוים יש חילוקי דעות, אפילו בין מומחים. העירע אל שתי הערכות מוס מכוח. אסכולה סטטיסטולוגית אחת טוענת, כי בתמישים ושניים ההודים האחרונים גדל הרוב היהודי בארץ ישראל באחוז אחד; דאסכולה השניה טוענת, כי לא חל שום שגוי מהותי, או משמעותי, ביחסי האוכלול-סיה, הדיוט לא יקבל על עצמו להכריע בין יודעני דבר, או מספר, לשם הזכחת הי מכש שבאמונה, יכול אני לאמץ את ההערי כה הצנעה יותר. לא חלה תמורה ברוב

היהודי לעומת המיעוט הערבי, אך להיפך. אם כך, מה קרה עם הירידה המוריה, שניבאו לה, של כחמישה אחוזים ברוב היהודי מסתבר, כי התחזית המדעית נעלה ארצה, או הטלה הימה.

אין תגיעו מלומדים לטעות בה משמחה, אך ברולטת? התשובה היא רבת-לקח. הם העלו, לפני כחמש שנים, השערות לגבי ממדי העליה הצפויה בשנים אלו. השערות ורותיהם נבנו, לפי כל הסימנים, על יסוד העבר. הם הישבר והגיונו למסקנה, כי העליה בארבע השנים האחרונות, שהיה, או, לפי הי תחזית, הנאות, תגיע לחמישה עשר עד עשרים וחמישה אלף בשנה. המספר האחרון נחשב בעיניהם למייבני, הם לא לקחו בחשבון, כי מלחמת ששת הימים היתה בבחינת מפנה מהפכני. לא רק בארץ אלא גם בחפז צורת הגולה. הסטטיסטיקה מחשבת; היא אינה מחשבת בגורמים, אשר הרצל אהב לכנותם אימפרודרביילים. אבל דוקא גורמים אלה, הם, לעיתים, המכריעים במציאות. עובדה היא, כי הפליה בארבע השנים האחרונות הגיעה, בממוצע, לכארבעים אלף בי שנה. טעות סטטיסטית קטנה: בין חמישה עשר לעשרים וחמישה אלף עולים, מדי שנה בשנה.

אני מבקש לשאול, מדוע אין מומחינו מודים בטעותם. עליהם לדעת, כי האנשים העוסקים, לא במדע אלא במדעניות, השחמך שו בחישוביהם הכומרדעיים, השמוש לא היה לטובה. מנהיגים, הרואים לשגב ולחלק את ארץ ישראל, או המוכנים לכך, ניסו להסתיר את העובדה, כי לפי הכנייהיהם הי טריטוריאליות; יהיו נבדית היהודים בין 800-900 אלף ערבים, מי שרוצה בשלמותה של ירושלים, באזור עזה, ברמת הגולן וב-מניעת העמדתן של תל אביב, נתניה ופתח תקוה בטוחות האש הקרקעית של האוייב — הן בכל אלה גם מפיים רוצה — מכליל במדינתנו לא 350 אלף ערבים, על פי קרוי החלוקה עדי יוני 1967, אלא את המספר הנקוב, על פי קרוי החלוקה המתודשת שלהם. הם טוענים, מתוך כפילות הגישה, נגד שלטון יהודי על מספר רב של ערבים; והם בעצמם מציעים להחילו ולקחמו. אמנם כן, מוסר החלוקה מולך לחלוקת המוסר-אבל גם מבחינה מעשית, תיה הטיעון, הנשען על הדמוגורפיה, מטעה בתכלית. כמה בפשר, אם בגלל ההפרש של חצי מליון חרשבים ערבים, היינו צריכים להגיע לקראת סוף האלף השני לספירתם, לשיוון מספרי עם המיעוט הדוים, הרק בלי התוספת הנקובה, היינו מגיעים לאותה נמצאה מדאגיה, כעבור עשר או תמש עשרה שנים. כלום הי עם על זמן שאול, מוגדר שכוח? הנצמלני החלוקה כיוחו מתחת ללשונם את שני הדורמים האלה, המוסרי והמעשי, בנפצפם בטורי המספרים של חכמי הסטיסטיקה, הם טענו, כי אף אסור לקיים את וכותנו על ארץ ישראל, כפי שהטיפן בעבר הנשכה, כי אין זה מוסרי ומעשי לת בוע מדינה יהודית, נוכח שמוש נזה בחומר, שהוכחו לברוק אל להם, לאלה שטיפקתו, להחריש, כאילו חזוניהם עמדה במבחן הי מציאות.

מדוע, בכל זאת, הם שותקים? הפסיכר לוגיה אינה משפיעה על הסטטיסטיקה; אבל על הסטטיסטיקונים — שאני, טבעו של האדם, שהיא רוצה להיות צודק בעיני הי בריות. הסיפור התנ"כי המופלא על יונה בא לאשר, בכנות המוחלטת האופיינית, את הנטייה האנושית הזאת. הנביא טהור הנפש כמאן להתנבא על חורבנה של ינוה, הוא בורת מפני אלהיו, אבל לאתר כל מה שעבר עליו בדרך ההימלטות, הוא נבנע ועושה את רצון שולחו, תושבי העיר מקבלים גרצינות את הודעתו, חוזרים בתשובה, וניצולים. לכאורה, צריך יונה לשמוח שמחת אמת, הודעתו על ארבעים יום הרבנה כאוהרה. היא משפיעה לטובה. הודות לה ניצלו אנשים נשים וטף מכלייה. אבל, למרבה הפליאה, אין הנביא, הטוב והמיטיב, שמח בהצלחתם. בה פוך הוא, וירע אל יונה רעה גדולה יותר לו. הוא בא בטענות קשות אל הי ואף מבקש: קח נא את נפשי ממני, כי טוב מוחי מחיי. מדוע? אין הסבר אלא זה: האנשים בעיר הגדולה יגירו, כי אין יונה נביא אמת. הוא גיבא על חורבן נינוה והיא עומדת. אמנם בינתיים היחה תשובה פודה. אבל זוהי כבר — איך היו אומרים בימנו — ,פילוסופיה", עובדה היא, שנינוה לא בתרבה. הבריות יאמרו, כי יונה טעה, לכן הוא מעדיף לא לפגוש אותם. ויצא יונה מן העיר וישב מקדם לעיר...

טבעו של האדם הוא, אפילו הוא נביא, אבל יונה, בודאי, למד את לקח הקקיון, שכן לילה היה וכן לילה אבד. מדוע לא למדו מתנבאינו את פשרה של הסטטיסטיקה הקקיונית שלהם? אין לדעת, אם היחה אצלנו חרובה; אבל שיבה היתה. והיא בהרבה יותר גדולה מול שהם חזו. מדוע אין הם מרדים, בפשטות ונגלוי, בטעותם המוכחה?

ג.

מלחמת ששת הימים קרו דברים נגד עינינו, אשר הפילוסופים שלנו לא חלמו עליהם. רוסיה נפתחה לשיבה ציון. זוהי עובדה היסטורית. ראש ממשלת ברית המועצות, אלכסי קוסיגין, מוצא לנחוח לבשר

מקרה, כי בשמונת החודשים של שנה זו יצאו מארצו לארץ ישראל 4400 יהודים; הוא רומן, אפוא, כי עד סוף השנה השרי טפת ישונו אלינו כששת אלפים יהודים, ואולי יותר. המספר של ציבוחין אינו קשור עוד בהמש עשרה, או עשרים שנה. הוא נעשה מציאות, בעתיד הנראה לעין. הסיכו הוא רב יותר.

לחזונו מפליא זה סיבות רבות, משולבות. המכרעת בהן היא, בודאי, ההחדשות הי רותנות, הלאומית של המזני אחינו, בעיקר הצעירים, כרחבי המדינה הקומוניסטית. עם ראשית החלהך של שיבה אל היהדות על ידי ארץ היהודים — אם לשנות את גירסתו של הרצל — השמעה סברה, כי הרסנים מחוירים את היצאה ל"פסלים", כדי לדעך את הפעולה. לא היחה זו טענה סבירה. אפי שר היה להבין בשכל הישר, כי כל יוצא כזה יוצר מועמים אחרים ליציאה. הקל וחומר הוא דרך המחשבה של כל אדם סביר. אם אדם נותנים לעלות, מדוע לא ירשו לו? כי תרחוב המעגל, וודאי, עוד יהיו יסורים; ייחבנו מעצורים, עלי שהתבונן במשטר הי סרביטי, לא יחפלא עליהם כלל. אבל החזונו עצמו לא ניתן עוד לדיכוי או להיסול. מס חבר, כי לרסנים אין גם ענין לחסלו; להי פך, אין לשנות, כי הם רגילים היו, במשך יובל שנים, ליוום ולארגון הפגנות סוערות נגד חלל; עתה, בעיקר ביימות היהודים, וגוברות, וגוברות, הפגנות נגד ברית המבר עצות. אין ספק כי לעובדה זו, הנראית כמוריה בעיני הקרקלין, נודעת השפעה לא מברטלת על הענקת היתרי היצאה ועל מותן פומבי להם, בפיו של קוסיגין.

תמורה חשובה חלה גם במערב. עדי מל-חמת ששת הימים באו אלינו מתי מעט מן אמריקה הצפונית ואל רבים מאמריקה הי דרומית. בארבע השנים האחרונות הם החלו באים אלינו, משתי האמריקות, יהודים לאל פיהם. הנועה המונית זו סותרת את הכללים, שחשבו אף הם למדעיים, של מיגרציה, הי מורוגמת, בלא דיוק, להגירה. היהודים יצאו לאמריקה האנגלו-סכסית והלטינית, כדי להי מלט מדיספות, או להינצל מעוני. מסוף הי מאה התשע עשרה ועד שנות השלושים של מאה זו, כל עוד לא נסגרו, למעשה, שערי העולם החדש, וזכו מערבה מיליונים יהודי זים. אמריקה התחרתה או קשות בארץ ישראל. היא היחה, על שני תלקיה, ליבשת אימריגציה יהודית, בעוד אירופה היחה לי יבשת האמיגרציה. כלל מקובל הוא, כי אין עוזבים ארץ, אלה באים, כדי להיטיב את הנאי החיים ולהעלות את רוחם, אם ההטבה היא בתישג יד.

בשנים אלו הוכח, כי אכן, אין שיבת ציון הגירה, לארץ ישראל החלו באים יתר זים לא רק מארצות החדקות אלא גם מי יבשת האמיגרציה היהודית. הבאים אינם מעלים את רמת הייהם; במקרים רבים, להיפך, אבל הם באמת שבים למולדת, בי סינוב נדיר, ממוחה למערב, וממנו מורחה, אין צורך להכחיש, כי גרמו לכך, במידה רבה, המשרים, המוסריים והמדיניים, הי פוקדים את המדינות אשר היו לאחיו, בי עבר, ארצות מקלט, גם משכרים. כאלה אינם כלולים בתושבים המדעיים של הסטיסטיקה. הזאי הוא האיש, שאינו יודע, כי המפנה בארץ ישראל, הקשור במלחמת ששת הימים, הוא הגורם החיובי, המושך את היהודי ציונה, אף מן הארצות, בהן ביקש, אף מצא בשעתו, מקלט ועושר. ברוסיה ובשתי האמריקות חיים היום בין עשרה לאחד עשר מיליונים יהודים. העליה משלשתן היחה, בפעם הראשונה אחר יובל שנים, לרצינית, ניכרת, יש יסוד להניח, כי עשרת המיליונים הללו, וצאצאיהם, יספקו לנו, ברבות הימים, מיליונים של שבי ציון. און זה עוד חלום, זוהי החפתתות הנראית לכל עין סוקרת. על יסוד הנסיגן, ייטירו המומחים לסטטיסטיקה, לעשות, אם ייתרו להבא בתחזיותיהם, לוא היו מחשבים עתה, על רקע המספרים של ארבע השנים החולפות, כי העליה, בשנים הבאות, תהיה בין שלושים לבין ארבעים אלף בשנה, הם עשוי יים שוב לטעות. העליה תגדל.

ד.

בקונגרס הציוני החד, מול ומחמת, הי החכמות, הרשומה בדברי מינו, הציע זאב ו'בוטינסקי לקבוע, במפורש, כי מטרת הציבות היא מדינה יהודית. בשפת הקונגרס ההוא נקראה המטרה המוגדרת סופית. כעבור מספר שנים, הגיע 'בוטינסקי למסקנה, כי שם התורא, 'סופית' אינו הולם עוד את הי תקופה, וכיחי להיות בין אלה, אשר שמעו את הסברו מפיו. הוא אמר לנו: לאחר ש' ארץ ישראל תהיה למדינה יהודית, עם רוב יהודי, לא יסחיים הפקידה של הציבות, יבוא השלב השני, הלאו הוא החליך של שיבת ציון המונית. השלב השלישי, או המקביל, יהיה בהפיכת מדינתנו למעין מע' בדה לצדק חברתי.

זהו חזון אמת, בודאי, לא בן לילה יקום. אבל הוא יאיר את דרכנו. יש לנו רוב יהודי בארץ ישראל. מטרתנו היא: רוב הי יהודים בארץ ישראל. חחרות וצדק, שיווי זכויות וקידמה, יהיו מנת חלקו גם של המיעוט, ועוד תחזוה עינינו, בודאי עיני בנינו, בהגשמת החזון הזה.